Autor Guste Santini
Subota, 08 Siječanj 2011 16:43

Euro je imao grdnih problema u prošloj, 2010., godini. Polako ali sigurno umjesto kovergencije imamo divergenciju gospodarstava njegovih članica. Razvijenije čalnice eurozone će i u narednoj godini ostvarivati gospodarski rast dok će zemlje koje su imale grdnih problema, PIGS, u prošloj godini uglavnom pokušati zadržati razinu gospodarske aktivnosti na razini iz prošle godine; što nije mali niti lako ostvariv zadatak. Naprosto kriterijalnu funkciju koju određuju razvijene članice eurozone nije moguće manje razvijenim zemljama održati. I dalje smatram da valja ozbiljno preispitati maastrichtske kriterije, o čemu sam pisao na ovim stranicama ali i u časopisu Ekonomija/Economics, kako bi se održala eurozona. Nije nerealno očekivati blagu deprecijaciju eura u narednoj godini što znači da kriza u eurozoni ni iz daleka nije riješena. Ipak, **valja naglasiti povećanje raspona razvijenosti između zemalja eurozone kao „sjeme“ novih problema eurozone**

.

Američki dolar dobija na značaju zahvaljujući problemima koje ima euro. **Činjenica da američki Kongres mora po hitnoj proceduri povećati mogućnost povećanja, gornje granice, državnog duga jasno pokazuje u kojoj je mjeri američko gospdarstvo, i društvo u cijenini, ovisno o uvozu - štednje iz inozemstva, kreditima, kako bi održala rast gospodarske aktivnosti.** Mišljenja nekih analitičara da bi dolar mogao aprecirati u odnosu na euro valja prvenstveno tražiti u činjenici da se očekuje daljnji rast globalnog gospodartva posebno zemalja BRIK. Naime, povećanje potražnje za naftom, sirovinama i, vjerojatno, hrane rezultirat će rastom cijena što će povećati potražnju za dolarom i, ukoliko američko gospodarstvo ostvari stopu rasta oko 3%, moguća je aprecijacija dolara temeljena na eksternim čimbenicima.

Japanski yen polako gubi utrku s eurom u pogledu uloge rezervne valute. Međutim, kao što je u prošloj godini yen aprecirao u odnosu na američki dolar moguće je da će u ovoj godini njihov tečajni paritet ostati na razini kraja prošle godine. Ovo temeljim na činjenici deficita platne bilance i naglašeno velikog proračunskog deficita te veće stope gospodarskog rasta u ovoj godini u odnosu na japansko gospodarstvo kojeg karakteriizira suficit na tekućem računu platne bilance ali i veliki proračunski deficit te se za ovu godinu predviđa upola manja stopa rasta BDP-a. Prognoza bi se mogla promjeniti ukoliko globalno gospodarstvo ne poveća preferenciju dolarske likvidnosti.

Kineski juan postaje veliki igrač koji može „izmješati“, osporiti, sve prognoze. Kineske

devizne pričuve, očekivane stope rasta gospodarstva (kinezi ih obično podcjenjuju), saldo tekućeg računa platne bilance ukazuju da bi se u ovoj godini mogla povećati uloga Kine na globalnom planu. Međutim, inflacija koja je u porastu relativizira prethodni stav. Naime, rast inflacije predstavlja realnu deprecijaciju juana u odnosu na druge valute, prvenstveno dolar, što bi moglo, bar na trenutak, usporiti rast suficita na tekućem računu platne bilance, a što će, nema sumlje, iskoristiti druge zemlje istočne Azije povećavajući svoj udio u međunarodnoj trgovini, a kineskom gospodarstvu donijeti znatne teškoće. Ipak, predviđena stopa rasta BDP-a od 9% u ovoj godini pokazati će se kao značajni amortizer inflaciji posebice ako se dinamizira proizvodnja u granama visoke dodane vrijednosti.

Švicarski će franak vjerojatno u narednoj godini dodatno aprecirati. Njegovu aprecijaciju može usporiti samo odluka švicarskih vlasti da franak poveća svoj udio kao rezervna valuta. Švicarci vrlo diskretno, mudro, upravljaju svojom valutom i, kao što sam već prije isticao, švicarski franak je vjerojatno najcijenjenija, zato što je najstabilnija, rezervna valuta što ima velikog značaja za konzervativne štediše.

Ukoliko se smanji vrijednost eura u odnosu na druge valute hrvatsko bi gospodarstvo moglo imati znatnih koristi. Naime, deprecijacija eura predstavlja deprecijaciju kune što povećava konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Hrvatska u ovom trenutku, da bi održala sustav, mora održati tečaj kune u odnosu na euro. Što više, ukoliko američki dolar značajnije ojača u odnosu na euro hrvatsko bi gospodarstvo moglo u ovoj godini ostvariti pozitivnu stopu rasta od 1% što relativizira moju procjenu o padu BDP-a u ovoj godini za 1%. Ovo ističem samo zato da jasno ukažem da eventualni skromni rast gospodarske aktivnosti neće biti rezultat nacionalne ekonomske politike već posljedica kretanja u okružju.
Auiteti po kreditima, uz valutnu klauzulu izraženu u švicarskim francima, će se u ovoj godini godini dodatno povećati. Za očekivati je daljnje povećanje kamatnih stopa što bi moglo kontraktivno djelovati na gospodarstvo.

Zaključno valja reći da bi se problemi u eurozoni mogli nastaviti. Eurozona bi teško mogla bez ozbiljnijih potresa amortizirati još jednu novu Grčku. Očekujem promjene maastrichtskog sporazuma. Dolar, ostaje vodeća valuta u svijetu i eventualno rastući problemi eura će dodatno povećati njegovu dominaciju. Yen nikako da vrati svoj ugled iz devedesetih prošlog stoljeća što pokazuje koliko su važne stope rasta gospodarske aktivnosti da bi valuta neke zemlje bila cijenjena, preferirana. Upravo zato kineski juan svakim danom dobija na poštovanju i kinezi zahvaljujući deviznim rezervama postaju arbitar svekolikih deviznih kretanja.